

KURALA BAĞLI MALİYE POLİTİKASI : KURUMSAL MALİYE POLİTİKASI

Coşkun Can Aktan

Dokuz Eylül Üniversitesi

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

ccan.aktan@deu.edu.tr

Özet

Mali disiplin ve mali sorumluluk ahlakını tesis etmek, makro ekonomik istikrarı muhafaza etmek, ekonomide güven ortamı ve öngörülebilirlik sağlamak, mali yük ve faydaların nesiller-arası dengeli dağılımını gerçekleştirmek ve uzun dönem açısından kamu maliyesinin sürdürülebilirliğini gerçekleştirebilmek için kurumsal maliye politikası uygulamaları pek çok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkede giderek yaygınlaşmıştır. Kurumsal maliye politikası uygulamalarının yaygınlaşmasında iradi/takdiri maliye politikaları sonucu oluşan kamu açıkları, bunun vergi ve vergi-dışı kaynaklar ile finansmanı ve bu açık finansmanın etki ve sonuçları ana rolü oynamıştır. Bu çalışmada mali kural konusunda temel literatür ve teorik altyapı özetlenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Maliye politikası, mali kurallar, kurumsal maliye

Alan Tanımı: Kamu Maliyesi, Maliye Politikası

RULES-BASED FISCAL POLICY: INSTITUTIONAL FISCAL POLICY

Abstract

Rules-based fiscal policies are becoming very common in many developed and developing countries. Rules-based fiscal policies aim to establish fiscal discipline and fiscal responsibility ethics, provide trust and predictability in the economy and maintain fiscal sustainability etc. These are the main objectives of the institutional fiscal policy. Rules-based fiscal policies are the alternatives of conventional discretionary fiscal policies.

Keywords: Public finance, rules-based fiscal rules, fiscal policy rules, institutional fiscal policy

JEL Code: H3, H30, H39

I. GİRİŞ

Pek çok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkede mali disiplin ve mali sorumluluk ahlakını tesis etmek, makro ekonomik istikrarı muhafaza etmek, ekonomide güven ortamı ve öngörülebilirlik sağlamak, mali yük ve faydaların nesiller-arası dengeli dağılımını gerçekleştirmek ve uzun dönem açısından kamu maliyesinin sürdürülebilirliğini gerçekleştirebilmek için kurula-dayalı maliye politikası (kurumsal maliye politikası) uygulamaları giderek yaygınlaşmıştır. Kurumsal maliye politikası uygulamalarının yaygınlaşmasında iradi/takdiri maliye politikaları sonucu oluşan kamu açıkları, bunun vergi ve vergi-dışı kaynaklar ile finansmanı ve bu açığı finansmanın etki ve sonuçları ana rolü oynamıştır.

Mali kurallar, bu kısa bilimsel araştırmamızın konusunu oluşturmaktadır. Bu çalışmada mali kuralların tanımını, amaçlarını, türlerini ve sağlayacağı yararları ortaya koymaya çalışacağız.

II. TANIM: MALİYE POLİTİKASI KURALLARI

Maliye politikası kuralları, mali performansı ölçme gücüne sahip olan bazı göstergeler çerçevesinde tanımlanan sayısal tavan veya hedefler yoluyla isteğe bağlı maliye politikası uygulamalarına getirilen daimi sınırlamaları ifade eder. Maliye politikası kuralları ile getirilen sınırlamalar bütçe açığı, faiz dışı fazla, borç stokunun büyüklüğü, borçlanma kaynakları, vergiler, vergileme yetkisi, harcama türleri (örneğin, personel ve transfer harcamaları) gibi iradi-ihiyari maliye politikası araçlarının miktar ve bileşimini denetim altına almayı amaçlar. Söz konusu sınırlamalar, hükümet programı, hükümet bildirgesi, anayasa, yasa ve uluslararası anlaşma gibi farklı dayanaklara sahip olabilir.

III. AMAÇ: MALİ KURALLARIN AMAÇLARI VE SAĞLAYACAĞI MUHTEMEL YARARLAR

Maliye politikası kuralları, Keynezyen iktisat anlayışı gereği uygulanan iradi ve takdiri ekonomi politikalara (discretionary economic policies) alternatif olarak liberal perspektife dayalı yeni iktisat okulları (monetarizm, kurumsal iktisat, anayasal iktisat ve diğerleri) tarafından gündeme getirilen bir seçenektir.

Maliye politikası kuralları birden çok hükümetin uymak zorunda kaldığı ve süreklilik arz eden kurallardır. Demokratik yönetimlerde iktidarların tekrar seçilme gayesiyle seçim ekonomisi uygulamaları ve koalisyon hükümetlerinde

koalisyon ortakları arasında çıkan uyuşmazlıkların iktisadi koşulların gerektirdiği reformların yapılmasını engellemesi yapısal bütçe açıklarının ortaya çıkmasına neden olur. Siyasal karar alma mekanizmasının kolektif karar almayı gerektirmesi, siyasilerin kendi seçim bölgelerini kayırmaları ve politik miyopluğa sahip olmaları gibi sorunlar kamu giderlerindeki artma eğilimini beslemektedir. Maliye politikası kuralları iradi ve takdiri maliye politikası uygulamalarının yol açtığı bu türden sapmaları ortadan kaldırmak için etkili bir araç olarak önerilmekte ve sanayileşmiş ülkeler başta olmak üzere çok sayıda ülkede uygulanmaktadır (Dabán et al., 2003:13).

Mali kuralların uygulanmasının pek çok amaçları bulunmaktadır. Bu amaçlardan birisi ve belki de en önemlisi siyasal aktörlerin kendi özel çıkarlarına yönelik davranış eğilimlerini sınırlamaktır. Özellikle, yeniden seçilme gayesiyle oylarını azamileştirmeye çalışan politikacılar ile bürokrasinin sağladığı özel yararlar ve avantajlardan (makam-mevki, yüksek maaş, yurtdışı seyahati vs.) yararlanan bürokratlar iradi ve takdiri ekonomi politikalarını kullanarak mali ve ekonomik dengeleri altüst edebilirler. Nihayetinde bireysel seçmenler ve onların bir araya gelerek oluşturdukları kollektif organizasyonların (işadamlarının kurduğu dernekler, ticaret ve sanayi odaları, sendika ve konfederasyonlar vs.) kendi özel temsilcileri de kendi özel çıkarlarını azamileştirme güdüsü ile hareket ederler. İşte bu nedenlerle, pek çok filozof insan doğasının belki de en ayrılmaz bir özelliği olan “özel çıkar” ya da “bencillik” duyguları dolayısıyla, insana başkaları adına (bir grup ya da toplum adına) kararlar alırken güvenilmemesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Politikacıların oy kazanmak için sorumsuzca kamu harcamalarını artırmaları ve bu harcamaları seçmenlerin hoşuna gitmeyeceği için vergi yerine, vergi-dışı finansman kaynakları ile karşılamaları; bürokratların politikacıların bu temayüllerini gerçekleştirme yönünde çaba sarfetmeleri; çıkar gruplarının rant yaratma ve rant kollama eğilimleri vs. netice olarak siyasal aktörlerin güç ve yetkilerini, görev ve sorumluluklarını suistimal etmeleri demektir.

Mali kuralların uygulanmasının teknik nedenlerini de bir kaç ana başlıkta toplamamız mümkündür:

-Mali disiplini sağlamak. Mali ve parasal kurallar oluşturularak bütçe harcamaları ve bütçe gelirleri arasında bir denge sağlanabilir.

-Makro-ekonomik istikrarı sağlamak. Hükümetin tüm yurtiçi kaynaklardan, özellikle de merkez bankasından borçlanmasına getirilen sınırlama ve

yasaklamalar ile para yaratılması durdurularak enflasyonist baskıların temel kaynağı ortadan kaldırabilir ve böylece istikrar sağlanması kolaylaştırılabilir.

-*Mali sürdürülebilirlik.* Mali ve parasal kurallar finansal piyasalarda makul bir reel faiz seviyesinin sağlanmasına yardım edebilir ve özel yatırımlar üzerindeki dışlama (*crowding out*) etkisini ortadan kaldırabilir.

-*Hükümetin kredibilitésinin artırılması.* Finansal piyasalarda uzun süreli olarak güvenin tesis edilmesinde, hükümetlerin kendilerini, bütçe açıkları, borçlanma veya borç stoğu verilerinde kalıcı kısıtlamalara tabi tutması yarar sağlayabilir.

-*Siyasi popülizmin engellenmesi.* Mali kurallar özellikle seçim öncesi dönemlerde mali disiplinin sağlanmasına zıtlık teşkil eden harcamalar sonucu oluşan ve kısa vadeli politik kaygılardan kaynaklanan kamu açıklarının ortadan kalkmasına veya en azından azalmasına yardımcı olabilir.

Kurallara dayalı ekonomi politikası uygulanması taraftarı iktisatçılar, mali kuralların hükümetlerin ve uyguladıkları ekonomik programların sağlamlığı ve sürdürülebilirliğine yönelik olumlu beklentileri artırarak hükümetlerin güvenilirliklerini yükseltebileceklerini ifade etmektedirler. Maliye politikası kuralları seçim ekonomisi, kayırmacılık, bürokrasi, politik miyopluk v.b. gibi nedenlerden dolayı kamu ekonomisinde oluşan etkisizlikleri azaltabilirler. Hükümetlerin savurganlığını ve yanlış ekonomi politikası uygulamalarını azaltarak ekonomik krizleri engelleyebilir veya bu krizlerin şiddetini azaltabilirler. İktisat politikası uygulamalarının saydamlığını artırarak kamu ekonomisinin yönetimine halkın daha fazla katılımını sağlayabilirler.

IV. TİPOLOJİ: MALİ KURALLARIN TÜRLERİ

Maliye politikası kuralları, ülkelerin tercihleri ve ihtiyaçlarındaki farklılıklara bağlı olarak, değişik tür ve niteliklere sahip olabilmektedir. Maliye politikası kuralları konusunda yapılabilecek ilk ayırım bu kuralların katı ya da esnek olup olmadığıdır. İktisadi koşullardaki veya hükümetin politik tercihlerindeki değişikliklere bağlı olarak değişebilen kurallar esnek; değişmeyen kurallar ise katı ve süreklilik arz eden kurallardır.

Maliye politikası kuralları konusunda yapılacak ikinci ayırım “*anayasal kurallar*” ve “*yasal kurallar*”dır. Aşağıda açıklanacağı üzere anayasal iktisat perspektifinde anayasal kuralların bir çok açıdan yasal kurallars üstünlüğü savunulmaktadır.

Yukarıdaki sınıflamaya referans vermek gerekirse anayasal kurallar yasal kurallara nazaran daha katı ve süreklilik arzeden kurallardır.

Maliye politikası kuralları “*reel kurallar*” ve “*nominal kurallar*” olarak da ikiye ayrılabilir (Dabán et al., 2003:15). Reel maliye politikası kuralında, ilgili yıl için öngörülen harcama tavanı en son enflasyon tahmini-gerçekleşmesi dikkate alınarak yeni bir nominal tavana dönüştürülürken nominal maliye politikası kuralında enflasyon düzeyindeki değişimler önceden belirlenen harcama tavanında herhangi bir değişikliğe yol açmaz.

Öte yandan maliye politikası kuralları maliye politikası araçları dikkate alınarak aşağıdaki şekilde sınıflandırılabilir:

Bütçe Sınırlamaları. Bütçe sınırlamaları, bütçenin hacminde veya bileşiminde yapılan sınırlamaları içerir. Örneğin, kamu gelirleri ile kamu giderlerinin birbirlerine denk olması zorunlu hale getirilebilir; gayri safi yurtiçi hâsılaya kıyasla mali açıklara sınırlama getirilebilir; yapısal bütçe denklığı hedeflenebilir veya gayri safi yurtiçi hâsılaya kıyasla yapısal bütçe açıklarına kısıtlamalar konabilir ya da cari gelir ve giderlerin denklığı zorunlu tutulabilir, yani yatırım harcamalarının finansmanı dışında borçlanmaya izin verilmeyebilir (altın kural uygulaması).¹

Borç Sınırlamaları. Borç sınırlamaları kamu idari birimlerinin (yerel, bölgesel, eyalet veya ulusal-federal) borçlanma kaynaklarına veya miktarına belirli endekslemelerle üst sınır getiren uygulamalardır. Bu türden kurallara göre eyalet veya yerel yönetimlerin yurtiçi veya yurtdışı kaynaklardan borçlanmaları engellenebilir; kamu idari birimleri veya kurum-kuruluşlarının belirli piyasalardan veya belirli borçlanma araçları ile borçlanması sınırlamalara tabi tutulabilir; merkezi hükümetin merkez bankası kaynaklarından borçlanması sınırlandırılabilir ya da bu türden borçlanması önceki mali dönemlerdeki kamu gelirleri veya giderlerine bağlı olarak kısıtlanabilir ve nihayet gayri safi yurtiçi hâsılaya kıyasla toplam borç stokuna limitler getirilebilir.

Vergi ve Harcama Sınırlamaları. Vergi ve harcama sınırlamaları, bir sonraki mali yılda vergi veya harcamaların ne miktarda artacağını belirleyen anayasal ve/veya yasal düzenlemelerdir (Krol, 1997:296).² Bazı ülkelerde kamu

¹ Bütçe kuralları konusunda bkz: Poterba, 1995a, 1995b, 1996.

² Vergi ve harcama sınırlamaları konusunda bkz: Bails, 1982 ; Bails, 1990; Howard, 1989; Joyce & Mullins, 1996; Shadbegian, 1998; Shadbegina, 1999; Stansel, 1994.

harcamaları bir yılı aşkın bir süre için nominal sınırlamaya tabi tutulurken diğerlerinde gayri safi yurtiçi hâsılaya kıyasla toplam kamu harcamaları sınırlandırılmakta veya kamu harcamalarındaki artışa bütçe üzerindeki etkisinin yansız olması kaydıyla izin verilmektedir. Vergi sınırlamaları ise daha çok eyalet ve yerel yönetimler düzeyinde uygulama alanı bulmaktadır. Yerel yönetimlerin gelirlerini aşan giderde bulunmasını engellemek amacıyla vergi gelirlerindeki artış yerel yönetim gelirleri, nüfus artış hızı ve enflasyona endekslenerek sınırlandırılmakta veya emlak vergisi gibi bazı vergilerin oranlarına tavan getirilmektedir.

V. ANAYASAL İKTİSAT PERSPEKTİFİ: Alternatif Mali Kurallar Önerileri

İradi ve takdiri maliye politikası uygulamalarını şiddetle eleştiren iktisat okullarının başında anayasal iktisat gelmektedir. Anayasal iktisatçılar mali disiplin ve mali düzenin sağlanması için nümerik (sayısal) ve prosedürel bazı kuralların anayasada ve/veya yasalarda yer alması gerektiğini öne sürmektedirler. Anayasal iktisat literatürü çerçevesinde tartışılan başlıca anayasal/yasal mali kurallar önerilerini şu şekilde sıralayabiliriz³.

Kamu Harcamaları İle İlgili Mali Kural Önerileri. Anayasal iktisat anlayışına göre kamu harcamaları çok çeşitli sınırlamalar içeren kurallara tabi tutulabilir. Toplam kamu harcamaları yükü miktar olarak anayasa ve/veya yasal kurullarla sınırlandırılabilir. Örneğin, tüm kamu kurum ve kuruluşlarının toplam harcamalarının GSYİH veya GSMH'ya oranı anayasada ve yasalarda maksimum bir sınır olarak belirlenebilir. Toplam kamu harcamaları denk bütçe kuralı ile sınırlandırılabilir. Denk bütçe kuralı devletin gelirlerine eşit bir harcama bütçesi yapmasını şart koşar. Dolayısıyla denk bütçe kuralı ile herhangi bir oransal sınırlama getirilmeksizin (örneğin, toplam harcamalar / GSYİH, vs.), harcama yetkisi otomatik olarak sınırlandırılmış olur. Toplam kamu harcamaları bir önceki yıl (veya önceki birkaç yıl ortalaması) bütçe açığı ile ilişkilendirilerek sınırlandırılabilir. Burada denk bütçe yerine açık bütçe ilkesi benimsenmekle birlikte bütçe açığının sınırı anayasada açık olarak yer alır. Örneğin, kamu kesimi finansman açığının GSYİH (veya GSMH)'ya oranının belirli bir yüzdeyi geçmeyeceği anayasal kural haline getirilebilir. Toplam kamu harcamalarının artışı parlamentonun belirli bir çoğunluğunun onayına tabi tutulabilir. Örneğin,

³ Mali kurallar konusunda ayrıntılı bilgi için bkz: Corsetti and Roubini, 1993; Kopits and Symansky,1998; Aktan,1997 ; Aktan & Dileyici, 2001.; Hürcan,1999.

kamu harcamalarında artış öngören hükümet tekliflerinin parlamentoda görüşülerek karara bağlanması ve basit çoğunluk yerine “kaliteli çoğunluk” kuralı dâhilinde (üçte iki, dörtte üç, beşte dört gibi bir oylama kuralı ile) geçerli olması anayasada hüküm altına alınabilir. Kamu harcamalarının artışının ancak vergi artışı ile finanse edilmesi halinde parlamentoda onaylanabileceği anayasada bir kural olarak belirlenebilir. Burada siyasal iktidarlar, vergi ile finanse ettikleri sürece kamu harcamalarını istedikleri ölçüde artırabilirler. Ancak ağır vergiler, mükelleflerin tepkilerini beraberinde getireceğinden bu dolaylı olarak kamu harcamalarını sınırlandırıcı bir etki yapacaktır. Bu kural maliye teorisinde İsveçli İktisatçı Knut Wicksell tarafından ilk olarak önerilmiş bir yöntemdir. Bu kural vergilemede harcama eğilimini sınırlayacak bir etki yapar. Anayasal İktisat literatüründe bu kural “anayasal asimetri” olarak ifade edilmektedir.

Devletin görev ve fonksiyonlarının anayasada açık bir şekilde belirlenmesi etkin bir şekilde kamu harcamalarını sınırlandırıcı etki yapabilir. Devlet faaliyetlerinin ya da kamusal mal ve hizmetlerin neler olduğunun anayasada belirlenmesi güç olmakla birlikte imkânsız da değildir. Örneğin, devletin özel teşebbüslerin kolayca arz edebileceği özel malların üretiminde bulunamayacağı, ticari ve belirli sanayi dallarında faaliyet gösteremeyeceği anayasada belirlenebilir.

Merkezi devletin harcama yetkisinin sınırlandırılmasında önem taşıyan bir kural da idarelerarası hizmet ve gelir bölüşümünün anayasa içerisinde açık bir şekilde tespit edilmesidir. Anayasada merkezi devlet ile yerel yönetimlerin görev ve hizmet alanlarının açıkça belirlenmesi, merkezi devletin harcama gücünü doğal olarak sınırlandırır. Bu tür bir anayasal hüküm yerel demokrasi ve yerel özerklik açısından da büyük önem taşımaktadır. Günümüzde siyasal iktidarların sorumsuzca belli kesimlere sağladıkları transfer harcamaları (teşvikler, sosyal yardımlar, vs.) da anayasada miktarsal olarak sınırlandırılabilir veya tamamen yasaklanabilir.

Vergileme İle İlgili Mali Kural Önerileri. Vergileme yetkisi denk bütçe kuralı ile sınırlandırılabilir. Harcamaların ve gelirlerin birbirine denk olması anayasal kural haline getirilebilir. Toplam vergi yükü anayasada belirlenebilir ve bu sınırın aşamayacağı hüküm altına alınabilir. Toplam vergi yükü ya da toplam kamu gelirleri yükü anayasada açık olarak tanımlanabilir ve maksimum oran belirlenebilir. Vergi konuları anayasada açık olarak tespit edilebilir ve anayasada belirtilen konular dışında hiçbir şekilde vergi konulamayacağı, tarh ve tahsil edilemeyeceği hüküm altına alınabilir. Gelir, servet ve harcama üzerinden hangi

vergilerin alınacağı anayasada belirlenebilir. Bu tür bir anayasal hüküm siyasal iktidarların keyiflerine göre vergi koymalarını engeller.⁴

Öte yandan, vergi oranları anayasada açık olarak tespit edilebilir. Artan oranlı (müterakki) bir vergi tarifesinin anayasada yer alması bazı ciddi sorunları (örneğin, enflasyonlu ekonomilerde matrah aşınması, gelir dilimi sürüklenmesi, vs.) beraberinde getirebilir. Ancak vergilerin sabit oranlı, diğer bir ifadeyle düz oranlı (flat rate) belirlenmesi pekâlâ mümkündür. Maliyecilerin bir kısmı düz oranlı vergiye, adil olmadığı eleştirisini yöneltmektedirler. Anayasal iktisatçılar, vergilerin düz oranlı olarak anayasada belirlenmesinin vergi hâsılatı ve toplam piyasa üretimi üzerinde pek çok olumlu etkilerinin olduğunu savunmaktadırlar.

Anayasada ödeme gücü ilkesi yerine “ *Fayda ilkesi*” benimsenebilir. Kamusal hizmetlerin, bu hizmetlerden yararlananlara bir bedel karşılığında sunulacağı hükmü anayasada yer alabilir. Bu tür bir kuralın anayasada yer alması mümkün olmakla birlikte tüm kamusal hizmetler için fayda ilkesinin uygulanamayacağı açıktır. Merkezi devletin vergileme yetkisi de anayasada sınırlandırılarak, bu yetki kısmen yerel yönetimlere devredilebilir. Yerel yönetimlerin hangi tür vergileri tarh ve tahsil edeceği anayasada açık olarak tespit edilebilir.

Borçlanma İle İlgili Mali Kural Önerileri. Toplam borç yükü anayasada oransal olarak sınırlandırılabilir. İç ve dış borç toplamı ayrı ayrı GSYİH ya da GSMH’ya oranları itibariyle sınırlandırılabilir. Borçlanma parlamentonun belirli oranda bir çoğunluğunun kararına bağlanabilir. Yerel yönetimlerin borçlanma yetkisi ve sınırları anayasada açık olarak belirlenebilir. Hazine yönetiminin Merkez Bankası’ndan kısa vadeli avans alımı tamamen ortadan kaldırılabilir ya da sınırlandırılabilir. Kısa vadeli avansların toplam kamu harcamalarının belirli bir yüzdesini aşamayacağı ve yıl içinde Merkez Bankası’na geri ödenmesi şartı anayasada kural olarak düzenlenebilir.

VI. SONUÇ

Mali kuralların etkili olabilmesi için bazı koşulların yerine getirilmesi gereklidir. Mali kurallar ideal olarak, iyi tanımlanmış, şeffaf, basit, çok sık değişmeyen, ancak olağanüstü olaylara ve şartlar ortaya çıktığında yeterince esnek, kalıcı ve etkin olmalı; aynı zamanda, bu kuralların yaptırım gücü bulunmalıdır. Kalıcı bir mali kuralın tesisinde hükümetin muhasebe kayıtlarının, tahminlerinin ve

⁴ Anayasal vergi kuralları konusunda bkz: Brennan and Buchanan, 1979, 1980.

kurumlarla ilişkilerinin ve yapılan işlemlerin şeffaf olması şarttır. Mali kuralların esnek olması ise ani dış şoklar karşısında duruma uyumu sağlayacak, etkileri en aza indirecek şekilde düzenlenmelidir. Ayrıca, mali kuralların yaptırımının olması gerekmektedir. Ancak en etkili yaptırımın ne olduğu ülkelere göre farklılıklar göstermektedir. Kuralların uygulanması hükümetin kontrolü altında olmalıdır. Kurallara uyulmaması halinde ise etkili finansal veya yargısal yaptırımlar devreye girmelidir.

KAYNAKLAR

Aktan, C.C. (1997). *Ekonomik Anayasa*, Ankara: TİSK Yayını.

Aktan, C.C. (2002). *Anayasal İktisat*, Ankara: Siyasal Kitabevi.

Aktan, C.C. ,D. Dileyici, İ. Y. Vural (2007). *Kurumsal Maliye Politikası – Ekonomi Politikası Yönetiminde Mali Kurallar ve Kurumlar-* Ankara: Seçkin Yayınları, 2007.

Aktan, C.C. ve D. Dileyici, (2001). “*Parasal Düzen ve Parasal Anayasa*”, Kamu Tercihi ve Anayasal İktisat Dergisi, Yıl 1, Sayı 3.

Bails, D. (1982). “A Critique of the Effectiveness of Tax-Expenditure Limitations”. *Public Choice* 38, 2: 129–38.

Bails, D. (1990). The Effectiveness of Tax and Expenditure Limits: A Re-Evaluation. *American Journal of Economics and Sociology*, 49, 2: 223.

Ball, L (1997). “*Efficient Rules for Monetary Policy*”, NBER Working Paper Series, Working Paper 5952, Natioanal Bureau of Economic Research.

Barro, R. J. and D. Gordon (1983). “*Rules, Discretion and Reputation in a Model of Monetary Policy*”, *Journal of Monetary Economics*, Vol 12, No 1 July, pp.101-21.

Brennan, G., and J.M. Buchanan (1979). “The Logic of Tax Limits: Alternative Constitutional Constraints on the Power to Tax”, *National Tax Journal* 32 (2): 11–22.

Brennan, G. and J.M. Buchanan (1980). *The Power to Tax: Analytical Foundations of a Fiscal Constitution*. New York: Cambridge University Press.

Buchanan, J. M. (1988). *Constitutional Imperatives for the 1990s- The Legal order for a Free and Productive Economy*, Hoover Institution, Standford University.

Corsetti, G. ve N. Roubini (1993). *"The Design of Optimal Fiscal Rules for Europe after 1992"*, in: F.Torres & F. Giavazzi (Ed.), *Adjustment and Growth in the Eureka Monetary Union*, Cambridge: Cambridge University Pres, ss. 46-82.

Daban, T, E. Detrainache, G. di Bella, G.Maria Milesi-Ferretti ve S. Symansky (2003). *"Rules-Based Fiscal Policy in France, Germany, Italy, and Spain"*, *International Monetary Fund Occassional Paper*, No.225, Washington DC: IMF.

Howard, M. (1989). *"State Tax and Expenditure Limitations: There Is No Story"*. *Public Budgeting and Finance* 9, 2: 83–90.

Hürçan, Y. (1999). *Mali Disiplinin Sağlanması Yasal Düzenlemelerin Yeri, Önemi, Dünya Uygulamaları ve Türkiye Örneğinin İncelenmesi*, T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı, Araştırma ve İnceleme Dizisi, Sayı:23.

Joyce, P., and D. Mullins (1996). *"Tax and Expenditure Limitations and State and Local Fiscal Structure: An Empirical Assessment"*. *Public Budgeting and Finance* 16, 1: 75–101.

Kopits, G. ve S.Symansky (1998), *"Fiscal Policy Rules,"* IMF Working Paper, Washington: International Monetary Fund.

Krol, R. (1997). *"A Survey of the Impact of Budget Rules on State Taxation, Spending, and Debt"*, *Cato Journal*, Vol.16, no.3, Winter, ss.295-307.

Poterba, J. (1995a). *"Balanced Budget Rules and Fiscal Policy: Evidence from the States"*. *National Tax Journal* 38: 329–37.

Poterba, J. (1995b). *"Capital Budgets, Borrowing Rules, and State Capital Spending"*. *Journal of Public Economics* 56: 165–87.

Poterba, J. (1996). *"Do Budget Rules Work?"*, NBER Working Paper 5550. Cambridge, MA: National Bureau of Economic Research.

Shadbegian, R. (1996). *"Do Tax and Expenditure Limitations Affect the Size and Growth of Government?"* *Contemporary Economic Policy* 14, 1: 22–35.

Shadbegian, R. (1998). “Do Tax and Expenditure Limitations Affect Local Government Budgets? Evidence from the Panel Data”. *Public Finance Review* 26, 2 (March): 118–36.

Shadbegian, R. (1999). “The Effect of Tax and Expenditure Limitations on the Revenue Structure of Local Government”, 1962–87. *National Tax Journal* 52, 2 (June): 221–37.

Stansel, D. (1994). *Taming Leviathan: Are State Tax and Spending Limits the Answer?* Washington, DC: The Cato Institute.

Tager, M. ve W. Van Lear (2001), “*Fiscal and Monetary Policy Rules Revisited*”, *The Social Science Journal*, 38 (2001), ss.69-83.